

Inbreng commissiedebat

Elektriciteitsnet, energie-infrastructuur en RES

Boeren en tuinders werken al jaren aan een duurzame energievoorziening. Van het besparen van energie tot het opwekken van zonne- en windenergie. De Nederlandse Land- en Tuinbouw weet als sector ruim 80% van haar eigen energieverbruik duurzaam op te wekken. De ambitie van agrarische ondernemers is groot en wordt belemmerd door bestaande wet- en regelgeving en onvoldoende/niet passende financiële instrumenten. Ondertussen neemt de maatschappelijke en (geo)politieke druk om meer duurzame energie in eigen land op te wekken toe. LTO Nederland ziet een win-win situatie waarbij de overheid een helpende hand kan bieden aan de agrarische sector, zodat wij een nóg grotere bijdrage willen, kunnen en zullen leveren.

Netcongestie en aanpassen SDE++

Op dit moment wachten vele boeren en tuinders op het verkrijgen van toestemming om energie op het netwerk te mogen terugleveren. Veel ondernemers die afgelopen jaren een SDE++ beschikking hebben gekregen dreigen deze te verliezen doordat het netwerk niet op tijd is aangepast. Ondernemers staan met hun rug tegen de muur. Ze willen een bijdrage leveren aan de verduurzaming van Nederland maar worden gestraft doordat netwerkbedrijven het netwerk niet op tijd hebben aangepast. De motivatie om in de komende jaren meer duurzame energie te produceren daalt. In plaats daarvan is het nodig dat de nationale overheid ondernemers tegemoet komt en prijst voor de inzet die ze willen leveren.

- ➔ Is de minister bereid om de SDE++ voorwaarden met terugwerkende kracht aan te passen waardoor de subsidie van aangevraagde SDE++ projecten niet wordt afgenomen als projecten door congestie niet gerealiseerd kunnen worden (terwijl ze bij aanvraag een groene transportindicatie hebben gehad)?
- ➔ Ziet de minister mogelijkheden om een extra categorie SDE++ te ontwerpen voor asbestverwijdering en/of dakversteving in combinatie met de realisatie van zonnepanelen te initiëren?
- ➔ Het realiseren van zonnepanelen op daken in plaats van op gronden heeft de maatschappelijk voorkeur. Kan de minister een voorkeursregeling met netwerkbedrijven ontwerpen waardoor de beschikbare netcapaciteit eerst wordt gebruikt voor projecten voor zonnepanelen op daken?

Productie van biogas – groen gas

In de kamerbrief 'Bijmengverplichting groen gas' van minister Jetten van 4 juli 2022 is een bijmengverplichting van 20 % groen gas op het aardgasnet voorgesteld. Dit is een stimulans voor de land- en tuinbouw voor het toepassen van monomestvergisting. Met het vergisten van mest kan de land- en tuinbouw ammoniak- en methaanemissies vanuit stalsystemen reduceren. Op korte termijn is het mogelijk om de productie van duurzaam gas te stimuleren en biedt dit kansen voor vooral veehouders.

Productie van groen gas is niet vanzelfsprekend voor alle veehouderijen in Nederland. Het vraagt veelal forse investeringen in het aanpassen van bestaande (rooster)vloeren en realiseren van een mestvergistingsinstallatie. Mestvergistingsinstallaties kunnen het geproduceerde biogas met een warmtekrachtkoppeling (WKK) omzetten in elektriciteit en warmte. De elektriciteit kan worden geleverd aan het net. Met de huidige netcongestie in veel gebieden is het wenselijk om het biogas op het bedrijf op te werken tot aardgaskwaliteit en te injecteren in het gasnetwerk. Meer productie van groen gas vermindert afhankelijkheid van buitenlands gas, vermindert de uitstoot van CO₂ en dempt de prijs voor Nederlandse burgers.

De forse investeringen in bedrijfsaanpassingen drukken de business case. Voor het verkrijgen van financiering wordt nagenoeg altijd gebruik gemaakt van de SDE++ subsidie. De SDE++ subsidie is in 2022 verhoogd van 13,1 cent per kWh naar 16,7 cent per kWh, het bedrag voor groengas is van 93 cent verhoogd tot €1,11 per kuub. De huidige (hoge) energieprijzen zijn niet gegarandeerd voor de komende 15-20 jaar om een dekkende exploitatie te krijgen, verhoging van de subsidie intensiteit levert zekerheid voor nieuwe projecten.

- Is de minister bereid om een verdere stijging van de SDE++ tariefstelling mogelijk te maken om de komende jaren een garantie te bieden aan ondernemers die monomestvergisting willen toepassen?

Energie-infrastructuur

In de brief “Voorzienings- en Leveringszekerheid Energie” van 14 juni 2022 schrijft minister Jetten dat het kabinet ook nadrukkelijk zijn aandacht heeft verbreed van elektronen (elektriciteit) naar moleculen (fysieke energiedragers) door in te zetten op waterstof, groen gas en energiebesparing.

Op groen gas zijn wij hiervoor ingegaan. De land- en tuinbouw zal in de komende jaren, zo is onze verwachting, ook gebruik gaan maken van waterstof. Tractoren die op waterstof rijden (hybride modellen) zijn inmiddels op de markt. De land- en tuinbouw zal niet alleen gebruik gaan maken van waterstof, maar mogelijk ook waterstof gaan produceren (uit zon, wind en groen gas).

Op dit moment ligt de focus op grootschalige productie van waterstof, binnen industriële clusters aan te sluiten op de toekomstige “backbone”, om energie-intensieve industrie te voorzien van duurzame energie. Wij pleiten ervoor dat in de kabinetsplannen voor de energie-infrastructuur (zoals het Programma Energie Hoofdstructuur) specifiek aandacht komt voor productie van decentrale waterstof op (agrarische) bedrijven. De bekabeling van het platteland is onvoldoende om de totale potentie van duurzame energieproductie te faciliteren. Waterstofproductie voorkomt dus forse maatschappelijke kosten in het aanpassen van de netinfrastructuur. Het levert daarnaast kansen voor de agrarische sector om duurzame brandstoffen, onafhankelijk van de marktprijzen, zelf te produceren en benutten.

- Is de minister bereid om de SDE++ tarieven voor waterstofproductie te verdelen over twee categorieën, namelijk kleinschalige productie (elektrolyse capaciteit <1 MW) en grootschalige elektrolyse (>1 MW) en daar een verschil in SDE++ tarieven voor op te stellen?
- Is de minister bereid om in de kabinetsplannen te beschrijven op welke manier de Rijksoverheid gemeenten kan ondersteunen ten aanzien van vergunningverlening van decentrale elektrolyse installaties op agrarische bedrijven? Te denken valt aan uniforme toetsingskaders voor vergunningverlening.

Zonne energie en multifunctioneel ruimtegebruik

In de regionale energiestrategieën (RES) ontwerpen diverse organisatie onder leiding van lokale overheden plannen voor het opwekken van grootschalige energieproductie uit zon en wind. De druk op agrarische grond neemt toe voor de ontwikkeling van zonne-akkers. Inzet van agrarische zonnevelden waarbij multifunctioneel ruimtegebruik en slimme functiecombinaties gewoon mogelijk zijn is minimaal. Daar waar gemeenten voorwaarden stellen aan de realisatie van zonne-akkers volstaat het laten grazen van schapen tussen de panelen, planten van een voedselbos of het verder uit elkaar zetten van de panelen dat leidt tot meer grondverlies voor de agrarische sector.

Minister Jetten spreekt in de Zonnebrief van 20 mei 2022 over zorgvuldige inpassing van grondgebonden zonnepanelen via de “Voorkeursvolgorde Zon”. Het is noodzakelijk dat gemeenten en provincies een goed afwegingskader maken hoe dat dit getoetst en beoordeeld moet worden, in samenwerking met de grondeigenaren in en om het projectgebied. Het integreren van zonnepanelen op landbouwgrond in de bedrijfsvoering zou betekenen dat de productie van energie een aanvullend verdienmodel is. Boven op het bestaande hectaresaldo van de agrarische grond.

De minister is voornemens een Nationale Instructieregel multifunctioneel ruimtegebruik op te stellen.

- Kan de minister toelichten hoe via de Nationale Instructieregel Multifunctioneel Ruimtegebruik wordt voorkomen dat door de plaatsing van grondgebonden zonnepanelen er agrarische grond verdwijnt?
- Kan de minister toelichten op welke manier de agrarische functie behouden blijft, hoe het huidige agrarische hectaresaldo in stand blijft en hoe dit getoetst wordt?
- Is de minister bereid om in de Nationale Instructieregel multifunctioneel ruimtegebruik op gemeentelijk niveau een toets in te voeren door een onafhankelijke commissie (waarbij de agrarische sector wel input kan leveren) of de ontwikkeling echt dubbel ruimtegebruik is?